

## Ο "ΑΜΛΕΤ"

Του ΣΑΙΞΠΗΡ

(ΕΙΣ ΤΟ «ΕΘΝΙΚΟΝ»)

Περισσότερο από κάθε άλλο Έργο του Σαίξπηρ, ὁ «Ἀμλετ», ἐκίνησε πάντοτε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ κινή τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ καλλιεργημένου κοινοῦ ὅλου τοῦ κόσμου. Εἶναι ὁμῶς μὲς στὰ ἔργα τοῦ Ἀγγλοῦ ποιητοῦ — ἴσως καὶ μέσα σὲ ὀλάκερο τὸ νεώτερο δραματολόγιο — ἐκεῖνο πού τὸ ἀνέβασμά του παρουσιάζει τὶς μεγαλύτερες δυσχέρειες, σκηνοθετικές καὶ ὑποκριτικές. Γιὰ τὶς πρώτες, στὸ νέο παρουσίασμα τοῦ ἔργου, ἀπὸ τὴν σκηνὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου, ὁ κ. Μινωτῆς, σκηνοθέτης καὶ κύριος ἐρμηνευτής, προσπάθησε ἀποφεύγοντας παρακινδυνευμένους νεωτερισμούς, νὰ δώσῃ, μὲ τὴν βοήθειά τοῦ κ. Κλώνη, λύσεις ἱκανοποιητικὰ καὶ πού μένουν μέσα στὰ πλαίσια τῆς παραδόσεως. Ὅσο γιὰ τὶς δυσκολίες τῆς ἐρμηνείας, αὐτὲς προβάλλουν πρώτα-πρώτα καὶ κυρίως στὸν πρωταγωνιστὴ. Ὅχι μόνο γιὰτὶ ὁ Ἀμλετ εἶναι ἀπὸ τὰ πρὶο πολυσύνθετα, τὰ πρὶο πυκνὰ σὲ κινήματα καὶ αἰσθήματα πρόσωπα πού ἐγέννησε ποιητικὴ φαντασία, ἀλλὰ καὶ γιὰτὶ λίγα ἄλλα πρόσωπα τοῦ παγκοσμίου θεάτρου γεμίζουν τόσο ἀδιάκοπα τὴ σκηνὴ μὲ τὴν παρουσία τους καὶ βρίσκονται τόσο ἀδιάκοπα στὸ κέντρο τοῦ δραματικοῦ ἐνδιαφέροντος, ὅσο ὁ ἥρωας τοῦ Σαίξπηρ. Ἀν δοῦμε ἀπὸ τὴ διπλή σκοπιὰ αὐτὴ τὴν ἐρμηνεία τοῦ κ. Μινωτῆ — καὶ ἔτσι πρέπει νὰ τὴν δοῦμε — δὲ μπορούμε νὰ μὴν ὁμολογήσουμε ὅτι εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ ἀξιόλογη, ὅτι ἔχει τὸν προσωπικὸ τόνο πού χωρὶς αὐτὸν δὲ μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ πραγματικὴ σκηνικὴ ἀνάπλαση ἐνὸς ποιητικοῦ προσώπου. Εἶχα ἰδῆ τὸν κ. Μινωτῆ στὸν ἴδιο ρόλο καὶ πρὶν ἀπὸ δεκαοχτὼ χρόνια. Τώρα νομίζω ὅτι ἡ ἐρμηνεία του, πρὶο πειθαρχημένη, ἐσωτερικώτερη, ἔχει καὶ πρὶο ὀργανικὴ συνοχή. Οἱ ραφές, γιὰ νὰ θυμῶ ἓνα ἀγαπητὸ μου φιλόσοφο, στὴ σύνθεσιν τοῦ προσώπου δὲ φαίνονται. Ἡ ἀνασυνθετικὴ ἐργασία τοῦ ἡθοποιοῦ δημιούργησε ἓνα ζωντανὸ πλάσμα πού κινεῖται στὴ σκηνὴ πού θὰ μᾶς κάνει νὰ μετέχουμε σὲ ὅλες τὶς περιπλοκὰς τοῦ δράματός του, τοῦ ἀπόκρυφου, πού εἶναι τὸ οὐσιαστικώτερο καὶ τὸ πρὶο ὀξύ, καὶ τοῦ φανερωμένου μὲ πράξεις.

Ὁ πρωταγωνιστὴς στὸν «Ἀμλετ» σηκώνει τὸ μεγαλύτερο βάρος τῆς ἐρμηνείας. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι πρωτεῦντες ρόλοι ἀπαιτοῦν δύναμιν ὑποκριτικὴν. Ἐκφράζουν ἐντονώτατα δραματικὰ αἰσθήματα καὶ ψυχολογικοὺς κυματισμούς πού τοὺς γεννᾷ ἡ δραματικὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ τόσο πνευματικὴ ὑφὴ τοῦ ἔργου. Ἡ κ. Κατίνα Παξινοῦ ἐτόνισε σωστὰ αὐτὸ πού προέχει φανερὰ στὸν ρόλο τῆς τὸν πόνο τῆς μητέρας πού βλέπει ὅτι πέφτει ἐξ αἰτίας τῆς ὅλο σὲ πρὶο μεγάλη δυστυχία ὁ γυιὸς τῆς καὶ πού αἰσθάνεται ὅτι τίποτε δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ τὴν ἐξιλεώσῃ ἀπέναντί του. Ἐξιλεώνεται μὲ τὸν θάνατο, τὸν ἀκούσιο, πού τὸν δέχεται ὁμῶς μὲ μιὰ τραγικὴ καρτερίαν καὶ σχεδὸν μὲ τὸ αἶσθημα ὅτι εἶναι ὁ μόνος τρόπος ἐξιλασμοῦ τῆς. Ὅλ' αὐτὰ τὰ ἀπέδωσε μὲ πολλὴ δραματικὴν ἀλήθειαν ἡ κ. Παξινοῦ καὶ στὴ μεγάλη σκηνὴ τῆς συγκρούσεως μὲ τὸ γυιὸ τῆς καὶ ὅπου ἐκεῖνος σκοτώνει τὸν πατέρα τῆς Ὁφελίας, μπόρεσε πραγματικὰ νὰ ἐκφράσῃ ἓνα κορύφωμα πόνου.

Μὲς σ' αἰσθήματα ὀργῆς καὶ φόβου καὶ συντριβῆς γιὰ τὸ ἀδιέξοδο ὅπου αἰσθάνεται ὅτι τὸν φέρνει τὸ ἐγκλημά του παραδέρνει ὁ νέος Βασιλιάς τῆς Δανίας, ὁ ἀδελφοκτόνος καὶ σφετεριστὴς τοῦ θρόνου καὶ τῆς συζυγικῆς κλίνης τοῦ ἀδελφοῦ του. Τὰ αἰσθήματα αὐτὰ τὰ ἐρμήνευσε ὁ κ. Κωτσόπουλος μὲ γνήσιο δραματικὸ πάθος, πού θὰ ἀγγίξε ἴσως τὸν στόμφο ἂν κινούσε ὁ Σαίξπηρ τὸ πρόσωπό του αὐτὸ σὲ κάπως πρὶο ἥρεμο ψυχικὸ κλίμα καὶ ὀχι σὲ μιὰν ἀτμόσφαιραν πού ὀλοένα ἐντείνεται καὶ πού φτάνει στὴν ἄλλοφροσύνη καὶ στὴν παραφορά. Ἡ δις Καρέζη ὡς Ὁφελία ἔχει τὴν παρθενικὴ δροσιὰ τῆς ἀπραγῆς ἐρωτευμένης κοπέλλας πού τοῦ κάκου ἀγωνίζεται νὰ κρύψῃ καὶ νὰ πνίξῃ τὸ πάθος τῆς καὶ στὶς πρὶο δραματικὰς στιγμὰς καὶ στὸ κορύφωμά τους, τὴν τρέλλα, σμίγει ἐπιτυχημένα λυρικοὺς καὶ δραματικοὺς τόνους: ἴσως μόνον ἐδῶ κι' ἐκεῖ θὰ πρέπει νὰ δίνῃ μεγαλύτερη ἐνταση στὸ παίξιμό τῆς, περισσότερη ζωντάνειαν, καὶ στὴ φωνὴ τῆς δονήσεις βαθύτερες καὶ πρὶο μουσικὰς. Θαυμάσιος ὁ κ. Παρασκευᾶς ὡς Πολώνιος, τελειότερη ἐρμηνεία δύσκολα θὰ μπορούσα νὰ φαντασθῶ καὶ ὁ κ. Ζερβὸς πολὺ καλὸς στὸν μακάβριο, πού τόσο ὁμῶς τὸν ἐλαφρώνει τὸ χιούμορ, ρόλο τοῦ νεκροθάφτη. Ὁ κ. Δεληγιάννης εἶναι ἓνας ὀράτιος πολὺ συμπαθητικὸς, γεμάτος ἀπὸ τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὸν ἠθικὸ πλοῦτον πού ἔβαλε στὸ ὠραῖο αὐτὸ πρόσωπό του ὁ Σαίξπηρ. Ὁ κ. Αὐλωνίτης, πού παριστάνει τὸ φάντασμα τοῦ ἀδικοσκοτωμένου βασιλιά, ζωντανεύει μὲ τὴν κίνησιν καὶ τὴ φωνὴν ἀρκετὰ ὑποβλητικὰ τὸ ἐγκόσμιον καὶ ὑπερκόσμιον αὐτὸ πλάσμα. Ἡ φωνὴ του ὁμῶς, χωρὶς νὰ χάνῃ τοὺς ἀπόκοσμους τόνους τῆς, θάπρεπε ν' ἀκούγεται πρὶο καθαρὰ καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ κἀνῃ πρὶο ὑποβλητικὴ τὴν κίνησίν του στὴ σκηνὴ καὶ καλύτερα ρυθμισμένη τὴν περπατησιά του. Τέλος, γιὰ τὸν κ. Ἀλεξανδράκη πού ὑποδύεται τὸν ρόλο τοῦ Λαέρτη θὰ ἔλεγα ὅτι λείπει ἀπὸ τὸ παίξιμό του κάποιος ρυθμὸς καὶ ὅτι σὰν νὰ τοῦ διαφεύγουν ἢ σὰν νὰ μὴ τονίζῃ ἀρκετὰ τὶς ψυχολογικὰς ἀποχρώσεις.

Τὰ κοστούμια τοῦ κ. Φωκᾶ καὶ αὐτὴ τὴ φορά ὅπως πάντα φιλοτεχνημένα μὲ τὸ λεπτότερον γούστο. Ἡ μετάφρασις τοῦ κ. Ρῶτα σώζει ἀκέραιη, νομίζω, καὶ τὴν θεατρικὴν ἀλλὰ καὶ τὴν ποιητικὴν ἀξίαν τοῦ κειμένου τοῦ Σαίξπηρ. Ὅσο γιὰ τὴ μουσικὴν τοῦ κ. Χατζηδάκι, τὴν λιγοστή καὶ διακριτικὴν, δὲν ἔχω καμμιά ἀρμοδιότητα γιὰ νὰ τὴν κρίνω.

ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ